

BAHOLANADIGAN MAJBURIYATLAR

Odiljonova Oybarchin Fayzullo qizi.

*Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti maqsadli tayanch doktoranti
omonoboyevaoybarchin@gamil.com*

Annotatsiya: *Maqolada ko'rib chiqilgan majburiyatlar _ hisobotning buxgalteriya hisobi va moliyaviy hisobi xalqaro standartlar ularni tan olish hisob tizimda qanday aks ettirish ochiq masalalar bo'yicha olib borish berilgan.*

Kalit so'zlar: *baholangan majburiyatlar, buxgalteriya hisobi, xalqaro standartlar, huquqiy majburiyat, konstruktiv javobgarlik.*

Iqtisodiyotni modernizatsiyalash va liberallashtirish sharoitida iqtisodiy operator o'z vaqtida, aniq va to'liq shakllantirish masalalari muhim ahamiyatga ega, chunki iqtisodiyot xost tufayli sub'ektlarda tegishli va to'g'ri ma'lumot shakli, shuningdek xo'jalik yurituvchi sub'ektlarning moliyaviy holatini tahlil qilish va baholash baholangan majburiyatlar, shartli majburiyatlar va shartli aktivlar muhim ahamiyatga ega kasb etarli.

Bu baholashda baholanadi majburiyatlar, shartli majburiyatlar va shartli aktivlar hisobi to'g'ri tashkil etish tan olish va baholash, hisob olish va moliyaviy hisobotni aks ettirishda davom eting kunning bugungi kunida dolzarb masalalar ko'rib chiqiladi, chunki, bizning tizimimizga milliy hisob va hisobot baholangan majburiyatlar, shartli majburiyatlar va shartli aktivlar tushunchasi toifalardan kelib chiqadigan iqtisodiy hisoblanadi, ular milliy hisob va bizning tizim faoliyatimizdagi hisobot mezbon iqtisodiyot hisobot aks ettirishda moliyaviy sub'ektlar uylanmoqda.

Xalqaro amaliyotda baholangan majburiyatlar, shartli majburiyatlar va shartli aktivlar tushunchalari keng qo'llaniladi va ular hisoblarni olish va moliyaviy hisobotlarni aks ettirish 37-sonli "baholangan majburiyatlar, shartli "majburiyatlar va shartli aktivlar" buxgalteriya hisobining xalqaro standarti (BHXS) tartibga solinadi. Ushbu standart xususiyatlarning ahamiyati va o'ziga xosligi quyidagilardan iborat:

* Taxminiy majburiyatlar, shartli majburiyatlarni ro'yxatga olish kompaniyalari, davlat va nodavlat tashkilotlari kelajakda har qanday favqulodda vaziyatga tayyor bo'lishlarini ta'minlaydi;

* Nominal majburiyatlar, shartli majburiyatlar va shartli aktivlar eslatma kompaniyaning moliyaviy ahvoliga erishish huquqi _ baholash uchun yordam beradi;

* Nominal majburiyatlar, shartli majburiyatlar va shartli aktivlar hisobini tashkil qilish kompaniyaga o'z _ byudjetini yaxshiroq rejalashtirish yordam beradi;

* Kredit kompaniyalari iqtisodiyoti _ sub'ektlarga xost kredit berishda baholanadi va majburiyatlarning shartli miqdori va xususiyati hisobini oladi _

* Kelajakdagi kompaniyaga investorlar oldida qo'ylardan investitsiyalar to'lash mumkinular xohlashlarini bilish uchun ehtimoliy majburiyatlar bo'lgan mumkin.

Shartli javobgarlik-bu noaniq etuklik yoki noaniq qiymatga ega bo'lgan majburiyat.

Jadval 1

Majburiyatlar farqidan majburiyatning yana biri baholandi
Majburiyat tomonlar boshqa majburiyatlar taxmin javobgarlik
Yetkazib beruvchilar qachon tovarlar yetkazib beriladi qachon masala tug'iladi
Nizo paydo bo'lganda yoki zararli shartnoma mavjud bo'lganda avans to'langanda xaridorlar
Yillik ta'til miqdori kabi qo'shimcha imtiyozlar to'lanadigan bo'lsa, ish haqi hisoblanganda ishlaydigan xodimlar
Soliqning noaniq talqin qilingan qismi bo'yicha soliq hisoblanganda davlat organi

Sud jarayoni qachon

Agar konstruktiv majburiyat mavjud bo'lsa, masalan, qonunda bo'lmasa, tashkilotning atrof-muhitni tiklash majburiyati bo'lsa, mablag ' ajratilganda tashkilotlarni moliyalashtirish

Shunday qilib, umumiy farqni bajarish vaqti va narxi aniq bajarilish vaqti va narxi noaniq.

Majburiyat-bu o'tgan voqealardan kelib chiqadigan tashkilotning mavjud javobgarligi, buning natijasida iqtisodiy qiymatni o'zida mujassam etgan resurslar tashkilotdan olib qo'yilishi kutilmoqda.

Javobgarlik hodisasi-bu yuridik yoki konstruktiv javobgarlikni keltirib chiqaradigan, natijada tashkilot tugatishdan boshqa muqobil amaliy choraga ega bo'lmagan voqea.

Huquqiy majburiyat - quyidagi yuzasi kelayotgan majburiyat bu:

- (a) shartnoma (qaysi ishonch ko'rsatilgan yoki o'rtacha qo'lga sharoitlar asosida);
- (b) Qonunchilik; yoki
- (c) normalarning boshqa huquqiy qo'llanilishi.

Konstruktiv javobgarlik-tashkilotning quyidagi hollarda ularning harakatlaridan kelib chiqadi majburiyat:

(a) oldingi hosil tajriba, e'lon amalga siyosat yoki etarli ishonch asoslangan joriy bayonot bo'ldi, tashkilot boshqa partiyalar ma'lum vazifalari ko'rsatib olish majburiyatini o'z; va

(b) natijasida bu, tashkilot o'z zimmasiga olgan majburiyatlari yuzasida amalga zimmasiga boshqa tomondan, albatta, taxminlar meva oqladi

Hisobotdagi hisoblangan majburiyatlar ko'pincha savdo kreditorlari qarzlari va qarzlarning boshqa kreditorlari mavjud bo'lgan bir qismi baholanadi _ majburiyatlar esa hisobotda alohida taqdim etiladi.

Umuman olganda, barcha baholangan majburiyatlar muddati yoki qiymati noaniqlik tufayli shartli. Biroq, ushbu standart "shartli" atamasi doirasida, faqat tashkilotning mavjudligi to'liq nazorat ostida sodir bo'lmadi voqealarning noaniqligi bir yoki bir nechta bo'lishi yoki sodir bo'lmasligi natijasida tekshirilishi mumkin, tan olinmagan aktivlar va majburiyatlarga nisbatan qo'llaniladi. Bundan tashqari,

majburiyat atamasining shartli tan olinishi' mezonlari javob majburiyatlarga nisbatan berilmaydi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Urazov K.B. Moliyaviy hisob va hisobot. O'quv qo'llanma.- T.: "Innovation rivojlanish nashriyot-matbaa uyi", 2020. 408 bet
2. Urazov K.B., Po'latov M.E. Buxgalteriya hisobi. Darslik. -T.: «Innovation rivojlanish nashriyot-matbaa uyi», 2020, 564 bet.
3. Karimov A., Kurbanbayev J., Jumanazarov S. Buxgalteriyahisobi. Darslik. - T.:Iqtisod-moliya, 2019. - 512 b.
4. Tashnazarov S.N.Moliyaviy hisobotning xalqaro standartlari: Oliy o'quv yurtlari magistratura mutaxassisliklari uchun darslik. - Toshkent: «IQTISOD-MOLIYA»,2019. - 584-b.
5. Туйчиев А.Ж. Мажбуриятлар бухгалтерия ҳд[^]би Ва тахлилининг назарий методологик муаммолари. Диссертация. и.ф.д. - Тошкент. 2011. 71-б.